

Institut za uporedno pravo
Institute of Comparative Law

**SRPSKI FUDBAL – UPOREDNOPRAVNI IZAZOVI
I PERSPEKTIVE IV**

**SERBIAN FOOTBALL – COMPARATIVE LAW
CHALLENGES AND PERSPECTIVES IV**

Urednik/Editor:
Dr Miloš Stanić

Beograd, 2024.

SRPSKI FUDBAL – UPOREDNOPRAVNI IZAZOVI I PERSPEKTIVE IV
SERBIAN FOOTBALL – COMPARATIVE LAW CHALLENGES AND PERSPECTIVES IV

Izdavač / Publisher

Institut za uporedno pravo, Beograd / Institute of Comparative Law, Belgrade

Za izdavača / For the Publisher

Prof. dr Jelena Čeranić Perišić, direktor

Redakcioni odbor / Editorial Committee

Prof. dr Bojan Urdarević, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu

Prof. dr Velibor Džomić, Fakultet za državne i evropske studije, Podgorica

Dr Katarina Jovičić, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Mina Zirojević, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Vesna Čorić, Institut za uporedno pravo, Beograd

Doc. dr Jelena Vukadinović Marković, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Dragan Prlja, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Savo Manojlović, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Iva Tošić, Pravni fakultet Univerziteta Union, Beograd

Dr Jovana Rajić Čalić, Institut za uporedno pravo, Beograd

Dr Bogdana Stjepanović, Institut za uporedno pravo, Beograd

Jovana Misailović, LL.M, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu

Ivana Radomirović, Institut za uporedno pravo, Beograd

Milena Momčilov, Institut za uporedno pravo, Beograd

Anja Bezbradica, Institut za uporedno pravo, Beograd

Recenzenti / Reviewers

Prof. dr Vladan Petrov, sudija Ustavnog suda; Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu

Dr Miroslav Đorđević, potpredsednik Visokog saveta tužilaštva;

Institut za uporedno pravo, Beograd

Prof. dr Mladen Milošević, dekan Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu

Prof. dr Miloš Stanković, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu

Prof. dr Božidar Otašević, Kriminalističko-policijски univerzitet

Dr Jelena Kostić, Institut za uporedno pravo, Beograd

Urednik / Editor

Dr Miloš Stanić

Tehnički urednik / Technical editor

Đorđe Marjanović

Tehnička priprema / Design

„Dogma“ Beograd

Štampa / Print

„Birograf Komp D.O.O“ Beograd

Tiraž / Edition

150

ISBN 978-86-82582-27-4

DOI 10.56461/ZR_24.SF

Ovaj zbornik radova nastao je u okviru naučnoistraživačkog rada Instituta za uporedno pravo koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije prema Ugovoru o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIO u 2024. godini (evidencioni broj: 451-03-66/2024-03/200049 od 5. 2. 2024).

© Institut za uporedno pravo, 2024. Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može biti reprodukovano, presnimavano ili prenošeno bilo kojim sredstvom – elektronskim, mehaničkim, kopiranjem, snimanjem, ili na bilo koji drugi način bez prethodne saglasnosti autora i izdavača.

DOMAĆI I UPOREDNOPRAVNI IZAZOVI NORMIRANJA I PRIMENE ZAŠTITNE MERE ZABRANE PRISUSTOVANJA SPORTSKIM PRIREDBAMA **

Sažetak

Zakonom o prekršajima i Zakonom o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama zakonodavac je propisao zaštitnu meru zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Predmet našeg istraživanja jeste ova zaštitna mera koja se analizira kroz prikazivanje rešenja koja su sadržana u pozitivnom zakonodavstvu, poređenju sa uslovima za izricanje i načinom izvršenja istoimene mere bezbednosti kao i sagledavanjem načina primene ove prekršajne mere u domaćoj sudskoj praksi. U prvom delu rada, autor se kritički osvrće na rešenje zakonodavca prema kome se ova prekršajna mera izriče svim učiniocima bilo kog oblika nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi a koji je propisan kao prekršaj. U drugom delu rada, autor se bavi sadržinom zaštitne mere, prvenstveno načinom na koji prekršajni sudovi u aktuelnoj praksi određuju na kojim sportskim priredbama se zabranjuje prisustvo, odnosno analizom mogućeg vremenskog intervala tokom kojeg zabrana može biti određena. U trećem delu rada, autor analizira način izvršenja zaštitne mere, uzroke kršenja obaveza izrečenih od strane prekršajnih sudova kao i posledice po lice koje je zaštitnu meru prekršilo. U meri potrebnoj za definisanje predloga koji bi ovu zaštitnu meru učinili efikasnijom, u svim delovima rada prikazuju se uporednopravna rešenja kao i inostrana sudska praksa. Autor zaključuje da je važećim rešenjima u pogledu zaštitne mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama mnoštvo pitanja u pogledu izricanja i izvršenja ostalo neregulisano, što može dovesti u pitanje pravni položaj lica kome se ova mera izriče kao i ostvarivanje cilja koji se želeo postići pri uvođenju mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Autor takođe ukazuje da okolnost da pojedina važna pitanja nisu regulisana prouzrokuje neujednačenu sudsku praksu a samim tim u bitnome ugrožava ostvarivanje autonomije sportskih organizacija odnosno ostvarivanje principa na kojima se zasnivaju odnosi u ovoj delatnosti.

* Master pravnik, Istraživač pripravnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu i student doktorskih akademskih studija Pravnog fakulteta u Kragujevcu, dj.marjanovic@iup.rs

** Rad je nastao u okviru naučnoistraživačkog rada Instituta za uporedno pravo koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije prema Ugovoru o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIO u 2024. godini (evidencioni broj: 451-03-66/2024-03/200049 od 5. 2. 2024).

Radi otklanjanja svih nedorečenosti u zaključku se daju de lega ferenda predlozi čijim usvajanjem bi uočene manjkavosti bile otklonjene.

Ključne reči: nasilje; sportske priredbe; zaštitna mera; mera bezbednosti, zabrana prisustvovanja; prekršaji.

1. UVODNA RAZMATRANJA

Nasilničko ponašanje na sportskim priredbama prepoznato je od strane domaćeg zakonodavca i različitih međunarodnih organizacija kao pretnja za ostvarivanje fundamentalnih vrednosti sporta. U toku 2023. godine u Republici Srbiji, izvršeno je 44. krivičnih dela nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama ili drugim javnim skupovima.¹ U vremenskom periodu između 2015. i 2020. godine, izvršeno je 2.048 prekršaja predviđenih Zakonom o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama (u daljem radu ZONNPSP).² U cilju suzbijanja nasilja na sportskim priredbama potrebno je razvijati različite mehanizme borbe sa ciljem iskorenjavanja ovakvih pojava. Sa tim motivom, zakonodavac je predvideo dve mere, koje bi sa sportskih priredbi trebalo da udalje ona lica koja na istim izvrše neku od kažnjivih radnji. Krivičnim zakonikom Republike Srbije, predviđena je mera bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama³ dok je ZONNPSP i Zakonom o prekršajima, predviđena zaštitna mera sa istim nazivom.⁴

Postojanje dve mere sa sličnom sadržinom nije u suprotnosti sa ciljem zakonodavca koji je usmeren na zaštitu opšte bezbednosti i sigurnosti na sportskim priredbama. Mere bezbednosti izriču se učiniocima krivičnih dela, dok se zaštitna mera prevashodno izriče učiniocima prekršaja predviđenih ZONNPSP. Za razliku od našeg zakonodavstva, druga poput engleskog, hrvatskog, italijanskog ili nemačkog poznaju mere koje se izriču kao preventivne i licima koja nisu kažnjena tom odlukom za neko kažnjivo delo. Propisivanje mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama koje se izriču kako poznatim tako i potencijalnim učiniocima nasilničkog ponašanja predviđeno je kao obaveza za države koje su ratifikovale Evropsku konvenciju o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama.⁵ Iako i preventivne

¹ Republički zavod za statistiku (2024), *Punoletni učinioci krivičnih dela-saopštenje*, Beograd, 2024, 12.

² B. Otašević, B. Janković (2023), „Uloga Saveta Evrope u suzbijanju nasilja na sportskim priredbama“, *Zbornik radova 36. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović Tom I*, Kopaonička škola prirodnog prava, Beograd, 392.

³ Čl. 89b. Krivični zakonik - Sl. glasnik RS, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

⁴ Čl. 21. st. 3. Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama-Sl. glasnik RS, br. 67/2003, 101/2005 - dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009, 104/2013 - dr. zakon i 87/2018; Čl. 63. Zakon o prekršajima, Sl. glasnik RS, 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US

⁵ Čl. 3. st. 4. tač. 4. Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama-Sl. list SFRJ-Međunarodni ugovori, br. 9/90.

mere u inostranim doktrinarnim radovima predstavljaju predmet analize i naučne kritike,⁶ mi se u ovom radu, zadržavamo na merama koje se izriču učinocima kažnjivih dela, dok ćemo u narednim istraživanjima pažnju posvetiti i preventivnim merama.

U domaćoj pravnoj doktrini, mera bezbednosti zabrane prisustovanja sportskim priredbama, bila je predmet više istraživanja.⁷ Kako smo u proteklom periodu, i sami sprovedli analizu navedene mere bezbednosti,⁸ ovo istraživanje predstavlja kontinuitet u našem radu u kome analiziramo mere kojima se učinocima kažnjivih dela zabranjuje prisustvo na sportskim priredbama. Osnovna razlika između ova dva rada jeste u tome što u ovom istraživanju prvenstveno posmatramo zaštitnu meru. U tom smislu, rezultati prethodnog istraživanja doprineće da uvidimo sve sličnosti i razlike koje postoje između mere bezbednosti i zaštitne mere sa istim nazivima. U ovom radu, u daleko većoj meri prikazujemo i uporednopravna rešenja što može predstavljati dopunu već objavljenom istraživanju na temu istoimene mere bezbednosti. Pojedini delovi ovog rada nužno se preklapaju sa delovima našeg prethodnog rada, međutim, specifičnosti u tim segmentima predstavljaju prikaz prakse prekršajnih, a ne sudova opšte nadležnosti. U domaćoj doktrini, autori su se u manjoj meri opredeljivali da analiziraju samostalno zaštitnu meru i način njenog izricanja od strane prekršajnih sudova, već su najčešće to činili kao deo rada u kome se analizirala istoimena mera bezbednosti. Razlog tome vidimo u mišljenju autora da su ove dve mere gotovo identične sadržine.⁹

Značaj sprovođenja ovog istraživanja prepoznajemo u više različitih aspekata od kojih naročito ističemo sledeće: 1) prikazani broj situacija u kojima

⁶ M. James, G. Pearson (2016), „Football banning orders: analysing their use in the court“, *The journal of criminal law*, Vol. 70, No. 6, 509-530; M. Hopkins, N. Hamilton-Smith (2014), „Football banning orders: the highly effective cornerstone of a preventive strategy?“, *Football hooliganism, fan behaviour and crime: contemporary issues*, Palgrave Macmillan, London, 222-247; K. Nimač (2022), „Primjena članka 34. a Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima u sudskoj i policijskoj praksi“, *Policijska i sigurnost*, br. 3/2022, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, 348-362; M. Margetić, K. Borovec (2015), „Zakon o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima – preventivne i represivne mjere sudova i policije“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, br. 1/2015, 589-635. L. Foffani (2004), „Deporte y violencia Los fenómenos de violencia ligados a las manifestaciones deportivas y las respuestas del ordenamiento jurídico: el caso italiano“, *Egzukilore*, br.18, 17-34.

⁷ I. Đokić (2022), „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama kao krivična i kao prekršajna sankcija“, *Kaznena reakcija u Srbiji*, XII deo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 244-259; Đ. Đorđević (2011), „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama“ *Zbornik radova: Kaznena reakcija u Srbiji*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 158-167; N. Mrvić-Petrović (2013), „Nedostaci zakonske regulative kao razlog nedelotvorne primene zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama“, *Pravni život*, br. 9/2013, 623-632; E. Пороших, И. Милић (2016), „Забрана присуствовања спорским приредбама у казном праву Србије – критички осврт“, *Зборник радова Европске унијерације: правда, слобода и безбедности*, Криминалистичко полицијска академија/Фондација „Ханс Зајдел“, Београд, 461-477.

⁸ Ђ. Марјановић (2024), „Мера безбедности забране присуствовања одређеним спорским приредбама“, *Међународна научна конференција Изазови и ошворена ишшања услужној праву - Том 1*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 315-335.

⁹ В. Оташевић (2020), „Заšтитна мера забране присуствовања одређеним спорским приредбама у прекрšajном законодавству Србије“, *Zbornik radova 33. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović Tom 1*, Kopaonička škola prirodnog prava, Beograd, 482.

se u sudskoj praksi ova zaštitna mera izriče nesumnjivo je veliki, shodno tome rezultati ovog istraživanja mogu doprineti subjektima koji tumače i primenjuju propise koji su predmet našeg istraživanja; 2) uočavanjem nedostataka u važećim propisima i davanjem *de lege ferenda* predloga, nastojimo doprineti zakonodavcu u definisanju novih i poboljšavanju važećih mehanizama za suzbijanje nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama; 3) shodno nastojanju sportskih organizacija da ostvare autonomiju, važno je radi ispravnog definisanja nadležnosti sportskih organizacija ukazivati i na obavezu saradnje sa državnim organima, odnosno obavezu poštovanja presuda sudova opštih nadležnosti; 4) radi zaštite autonomije sporta, principa na kojima se ova delatnost zasniva kao i radi davanja doprinosa ostvarivanju svih društveno značajnih funkcija sporta¹⁰ od značaja je da sudovi opšte i posebne nadležnosti u svojoj praksi pokažu razumevanje za sve specifičnosti sporta i na takav način pruže doprinos razvoju sporta u skladu sa principima na kojima on funkcioniše. U radu koristimo dogmatski, normativni, uporedni kao i metod analiziranja pravnosnažnih sudskih presuda. Primena dogmatskog odnosno normativnog metoda nužna je radi razumevanja važećih pravnih normi. Korišćenjem uporednog metoda analiziramo pravne norme pojedinih inostranih država, doktrinarna shvatanja inostranih autora kao i uporednu sudsku praksu.

2. OBLIGATORNO IZRICANJE ZAŠTITNE MERE ZABRANE PRISUSTVOVANJA SPORTSKIM PRIREDBAMA

U zavisnosti od inteziteta povređivanja zaštitnog dobra, pojedine radnje nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama mogu biti podvedene pod zakonski opis bića krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskim priredbama ili drugom javnom skupu dok druge radnje mogu biti podvedene pod prekršaj koji je propisan ZONNPSP. Fizičko lice smatraće se prekršajno odgovornim ukoliko izvrši radnju 1) bacanja predmeta na sportski teren ili u gledalište, 2) fizičkog napadanja učesnika na sportskoj priredbi ili učestvovanja u fizičkom obračunu na sportskoj priredbi; 3) uništavanja imovine prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe; 4) neovlašćenog ulaska na sportski teren, odnosno u službene prostorije i službene prolaze sportskog objekta ili u deo gledališta sportskog objekta koji je namenjen protivničkim navijačima; 5) unošenja ili pokušaja unošenja u sportski objekat, ili posedovanja ili upotrebljavanja u sportskom objektu, alkohola ili drugih opojnih sredstava; 6) unošenja ili pokušaja da se unese u sportski objekat ili koristi pirotehničko sredstvo i drugi predmeti i sredstava kojima može da se ometa tok sportske priredbe; 7) posedovanja u dolasku ili odlasku sa sportske priredbe pirotehničkih sredstava, predmeta i sredstava kojima se može ugroziti bezbednost; paljenje navijačkih rekvizita ili drugih predmeta; 8) ma-

¹⁰ O društvenoj vrednosti sporta vid. 3. Вуковић (2019), „Друштвена вредност спорта“, *XXI век- век услуга и услужној права*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 165-172.

skiranja lica radi prikrivanja identiteta u slučaju vršenja bilo kog oblika nasilja, korišćenjem odevnih ili drugih predmeta; 9) nepostupanja po nalogima redarske službe; 10) prodaje ili konzumiranja alkoholnih pića suprotno zabrani.¹¹

Kao prvo pitanje u ovom delu istraživanja postavljamo da li su sudovi u obavezi da učiniocima navedenih prekršaja izreknu zaštitnu meru koja je predmet naše analize. Drugo pitanje jeste, ko sve može biti izvršilac navedenih prekršaja, a samim tim i kome se sve može izreći zaštitna mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Opredeljenje da analiziramo navedena pitanja proizilazi iz nekoliko razloga. Mera bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama izriče se svim izvršiocima krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi.¹² U tom smislu, postavlja se pitanje da li je opravdano i za prekršajna dela, koja u manjoj meri ugrožavaju zaštitno dobro, obavezno izricati meru koje na isti način pogađa lična prava i slobode lica kojima se ona izriče, bez mogućnosti da sud proceni da izricanje takve mere nije potrebno. Takođe, postavlja se pitanje, da li je opravdano da sudovi ograniče pravo sportistima da učestvuju na pojedinim sportskim aktivnostima, i da li bi takva presuda dovela do zadiranja u autonomiju sportskih organizacija.

Zakonodavac se opredelio da u ZONNPSP izričito predvidi obavezno izricanje zabrane prisustvovanja sportskim priredbama fizičkim licima koji izvrše prekršaj na sportskoj priredbi.¹³ Ovakvo opredeljenje možemo razumeti namerom da se sa sportskih priredbi udalje sva ona lica koja izvrše bilo koji oblik nasilničkog ponašanja bez obzira da li se radi o krivičnim delima ili prekršajima. Sagledavajući uporednopravno, možemo primetiti da postoja zakonodavstva koja izricanje ove mere propisaju kao fakultativnu mogućnost. Primera radi, sudovi niti u Republici Hrvatskoj niti u Engleskoj,¹⁴ nemaju obavezu izricanja mera ovakve prirode.¹⁵ Kako bi ukazali na prednosti i mane i jednog i drugog rešenja, prikazaćemo naše zaključke do kojih smo došli uvidom u dostupnu sudsku praksu Republike Hrvatske, u kojoj je odlučivano o potrebi izricanje ove zaštitne mere.

U nama dostupnoj hrvatskoj sudskoj praksi uočljivo je da se sudovi opredeljuju da izvršiocima nekih kažnjivih oblika nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama ne izreknu neku od zaštitnih mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. U tom smislu, možemo zaključiti da mogućnost fakultativnog, a ne obligatornog izricanja zaštitnih mera egzistira u tamošnjoj praksi, ne samo kao teorijska mogućnost. Iz obrazloženja sudskih presuda u kojima hrvatski sudovi

¹¹ Čl. 23. Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, *Sl. glasnik RS*-67/2003, 101/2005 - dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009, 104/2013 - dr. zakon i 87/2018.

¹² Čl. 344a. Krivični zakonik - *Sl. glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019

¹³ Čl. 23. st. 3. Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, *Sl. glasnik RS*-67/2003, 101/2005 - dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009, 104/2013 - dr. zakon i 87/2018.

¹⁴ O specifičnostima engleskih propisa koji su usmereni ka suzbijanju nasilja na sportskim priredbama vid: M. Stanić, M. Đorđević (2023), „Pravila UEFA o bezbednosti na fudbalskim utakmicama“, *Zbornik radova, Druga memorijalna naučno-stručna konferencija „Predrag Marić“*, Fakultet Bezbednosti, Beograd, 474.

¹⁵ Section 192, Police, Crime, Sentencing and Courts Act 2022, *UK Public General Acts*, 2022. c.32.

nisu izrekli zaštitnu meru možemo zaključiti da mera nije izrečena zbog nedostatka izgledne opasnosti da će lice ponoviti prekršaj na sportskoj priredbi. U jednoj od presuda, tamošnji sud kao razloge zbog kojih se opredeljuje da ne izrekne zabranu prisustvovanja sportskim takmičenjima navodi: *da je izvršilac priznao da je delo izvršio na fudbalskoj utakmici, da je izrazio kajanje, da nije bio ranije prekršajno kažnjavan, da i pored toga što je bio u alkoholisanom stanju nije remetio javni red i mir niti izazvao nered na sportskom objektu, da predmetne okolnosti slučaja ne upućuju na visok stepen ugrožavanja zaštitnog dobra, a delo okrivljenog ne predstavlja teži oblik inkriminisanog ponašanja. Sud u ovoj presudi takođe ukazuje da ne postoji izgledna opasnost da će lice ponoviti prekršaj pa samim tim izricanje zaštitne mere nije nužno i neophodno.*¹⁶ U drugoj presudi u kojoj se tamošnji sud takođe opredelio da ne izrekne zaštitnu meru kao razlozi zbog kojih to nije učinjeno navodi se: *da okrivljeni nije do sada bio prekršajno kažnjavan, da se tokom postupka iskreno držao i da samo vođenje ovog prekršajnog postupka i novčana kazna koja mu je izrečena mogu biti dovoljni da se okrivljeni upozori da ubuduće ne čini nova dela.*¹⁷ Takođe, uočljivo je da se u hrvatskoj sudskoj praksi prilikom izricanja zaštitne mere vodi računa o potrebi srazmere između prava ličnosti i cilja koji se želi postići izricanjem ove mere. U jednom sudskom postupku koji je vođen u Republici Hrvatskoj, prvostepeni sud doneo je odluku da ne izrekne zaštitnu meru zabrane prisustvovanja sportskim priredbama, a kao neke od osnovnih razloga naveo je: *da lice ranije nije bilo osuđivano, da je lice izrazilo kajanje, obećanje da neće ubuduće činiti prekršaje, lice je izrazilo žaljenje zbog počinjenog prekršaja dok je sud kao činjenicu uzeo i da se okrivljeno lice ne nalazi na spisku problematičnih navijača te da mu je prisustvo sportskim priredbama jedini hobi.* Drugostepeni sud se opredelio da usvoji žalbu i da izrekne zaštitnu meru a zbog činjenice da je reč o *težem obliku kršenja propisa iz područja javnog reda i mira kao i da takvo ponašanje upućuje na opasnost da bi kao navijač pripadnik „Torcide“ odlaskom na utakmice fudbalskog kluba Hajduk Split mogao ponoviti prekršaj.* U tom smislu okolnost koja opravdava izricanje neke od zaštitnih mera jeste *težina i način izvršenja dela, odnosno stepen povrede zaštitnog dobra.*¹⁸

Mišljenja smo da rešenje koje je uočeno u uporednom pravu u smislu fakultativnog izricanja mere, sadrži brojne prednosti u odnosu na rešenje sadržano u domaćem zakonodavstvu prema kome se ova mera obavezno izriče. Pre svega, sudovi u slučaju fakultativnog izricanja zaštitne mere imaju mogućnost da procene da li je izricanje zabrane prisustvovanja sportskim priredbama opravdano. Ovo bi, primera radi, omogućilo sudovima da ovu zaštitnu meru ne izreknu onim licima koja se ne smatraju takozvanim nerizičnim navijačima.¹⁹ Smatramo da bi

¹⁶ Presuda, Opštinski prekršajni sud u Splitu, br. PP4921/2022-8, od: 10.11.2023. godine.

¹⁷ Presuda, Opštinski prekršajni sud u Splitu, br. Pp-1767/2023-4, od: 05.03.2023. godine.

¹⁸ Presuda, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Ppž-11318/2022, od: 28.02.2023. godine

¹⁹ Lice za koje se može smatrati da ne predstavlja rizik za prouzrokovanje ili davanje doprinosa nasilničkom ponašanju ili drugom neredu, bilo da je ono planirano ili spontano, sa sportskoj priredbi ili u vezi sa njom vid. Notes 24, GOV UK, *Football-related arrests and banning order statistics*, England and Wales, Season 2023-2024.

sudovi ovu mogućnost trebalo da imaju i kod mere bezbednosti, međutim ona je očiglednija u slučaju zaštitne mere s obzirom da je priroda prekršaja takva da u manjoj meri ugrožava zaštitno dobro. Posledica fakultativnog izricanja zaštitne mere bi bila manji broj izrečenih mera što bi omogućilo lakšu organizaciju izvršenja zaštine mere, naročito u smislu raspoloživosti prostorija u kojima lica borave kada se sportska priredba održava. Rešenja koja postoje u engleskom i hrvatskom zakonodavstvu, bila bi u skladu i sa prirodom zaštitnih mera u domaćem prekršajnom zakonodavstvu.²⁰ Opšta svrha primene zaštitne mere jeste otklanjanje uslova koji omogućavaju ili podstiču učinioca na izvršenje novog prekršaja.²¹

U smislu izmena koje bi podrazumevale fakultativno izricanje zaštitne mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama, za svako delo, sudovi bi imali mogućnost procene da li svrha može biti ostvarena njenim izricanjem. Kao drugo moguće rešenje, moglo bi se predložiti ono prema kome bi zakonodavac načinio jasnije razgraničenje između krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi i prekršaja predviđenih ZONNPSP,²² a onda i između različitih oblika ovih dela, nakon čega bi izricanje zabrane prisustvovanja sportskim priredbama za najteže oblike dela postalo obligatorno a za lakše fakultativno. Određene klasifikacije između načina izvršenja mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama u odnosu na težinu učinjenog dela u uporednom pravu primećeno je u portugalskom zakonodavstvu.²³ Kao treće moguće rešenje, moglo bi se predložiti obavezno izricanje zaštitne mere u slučaju ponovnog izvršenja prekršaja u definisanom vremenskom periodu. Od svih rešenja, za naše zakonodavstvo najadekvatnijim smatramo ono prema kojem bi mogućnost izricanja mere u svakom slučaju bilo fakultativno a shodno tome da bi tek tada cilj primene zaštitnih mera mogao biti ostvaren.

Kao drugo pitanje koje smo na početku ovog dela rada postavili, jeste ono kojim nastojimo odgovoriti na pitanje, koja lica mogu biti izvršioc prekršaja za koje je prema pozitivnom zakonodavstvu izricanje zaštitne mere obavezno?²⁴ Ovo pitanje smo pre svega postavili, zbog doktrinarno uočenih dilema²⁵ u pogledu izricanja mere bezbednosti obaveznim učesnicima sportskih priredbi kao što su primera radi sportisti. Ipak, pored već uočenih problema, mogućnost izricanja mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama u suprotnosti je

²⁰ Vid. N. Mrvić-Petrović, 629; E. Ђоровић, И. Милић, 471.

²¹ Čl. 51. Zakona o prekršajima- *Sl. glasnik RS*, br. 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US.

²² U radu koji je prihvaćen za objavljivanje u Zborniku radova Pravnog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, ovo pitanje analiziramo u širem obimu.

²³ Art. 35, Lei n.º 39/2009, de 30 de julho. *Diário da República* n.º 146, Série I de 2009-07-30.

²⁴ O mogućnosti da sportisti budu izvršioc kažnjivih dela kao i o mogućim osnovima isključenja protivpravnosti u ovim situacijama videti: Đ. Marjanović (2023), Izvršenje krivičnog dela od strane sportiste u toku trajanja sportske igre, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 4, 141,161; U radu koji je prihvaćen za objavljivanje u Zborniku radova Pravnog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu ukazujemo na situacije kod kojih su sportisti u domaćoj sudskoj praksi osuđeni zbog izvršenja krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili drugom javnom skupu.

²⁵ Примера ради: И. Ђокић, 255.

sa težnjom sportskih organizacija da sve odnose koji proizilaze u sportskoj delatnosti samostalno rešavaju na osnovu svojih propisa. Sportske organizacije svojim disciplinskim pravilnicima već su predvideli različite mere zabrane prisustvovanja ili učestvovanja na sportskim priredbama. Tako, primera radi Disciplinski pravilnik Fudbalskog saveza Srbije²⁶ poznaje mere koje su po svojoj prirodi slične merama zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Prema ovom pravilniku, fudbalerima se mogu izreći između ostalog: 1) mere zabrane igranja određenog broja prvenstvenih, kup ili međunarodnih utakmica; 2) mere zabrane igranja na određeno vreme;²⁷ 3) trajna zabrana obavljanja bilo kakvih aktivnosti u vezi sa fudbalom. Prema Disciplinskom pravilniku Rukometnog saveza Srbije,²⁸ kao mere zabrane nastupa predviđene su: 1) zabrana nastupa za određeno vreme ili na određenom broju utakmica; 2) zabrana vršenja funkcije za određeno vreme ili na određenom broju utakmica; 3) zabrana odigravanja utakmica na određenom terenu; 4) zabrana odigravanja utakmica u prisustvu publike. Prema Disciplinskom pravilniku Odbojkaškog saveza Srbije, disciplinska kazna zabrane nastupanja ili vršenja funkcija može se izreći ili u trajanju od jedne do 24 utakmice ili u vremenskom trajanju do 24 meseca.²⁹ Otuda, moguće su situacije kod kojih prekršajni sudovi neće na istovetan način odrediti dužinu trajanja zabrane prisustvovanja na sportskim priredbama kao i disciplinski subjekti, šta više moguće je i da sudovi na potpuno neujednačen način definišu na koje sportske priredbe se zabrana odnosi s obzirom da ovo pitanje nije regulisano.

Sagledavajući sudsku praksu, možemo zaključiti da su sportisti bili odgovorni zbog izvršenja nekog od navedenih prekršaja na sportskim priredbama. Jednu od takvih presuda doneo je Prekršajni sud u Novom Pazaru, a kako je u postupku utvrđeno da je nakon završetka fudbalske utakmice, fudbalski igrač udario igrača protivničkog tima dva puta zatvorenom šakom.³⁰ U pojedinim situacijama sportisti su izvršili prekršaj na sportskoj priredbi fizičkim napadom i vršenjem nasilja prema sudijama tih utakmica.³¹ U jednom od takvih slučajeva, sud je doneo presudu da je fudbalski igrač odgovoran zbog toga što je za vreme odigravanja fudbalske utakmice, fizički napao sudiju, na taj način što ga je odgurnuo rukama, usled čega je sudija pao na zemlju i zadobio povrede levog skočnog

²⁶ Дисциплински правилник Фудбалског савеза Србије, Службени лист-ФСС „Фудбал“, Ван. бр. 3/2017.

²⁷ „Mera zabrane igranja određenog broja prvenstvenih ili kup utakmica može biti od 1 (jedne) do 12 (dvanaest) utakmica, a vremenska kazna zabrane igranja može biti od mesec dana do dve godine. Izuzetno, za prekršaje vezane za uzimanje nedopuštenih stimulativnih sredstava, vremenska kazna zabrane igranja može se izreći u trajanju dužem od 2 (dve) godine, ali najviše do 4 (četiri) godine. Mera zabrane igranja određenog broja prvenstvenih i kup utakmica, može se izreći samo za prekršaje izvršene na utakmicama i u vezi sa utakmicom i u slučajevima kada disciplinski organ utvrdi da za učinjeni prekršaj odgovara ova vrsta mere. Mera zabrane igranja povlači i zabranu vršenja funkcije. Kaznu zabrane igranja određenog broja prvenstvenih i kup utakmica igrač izdržava na prvoj narednoj prvenstvenoj ili kup utakmici, pod uslovom da kup takmičenje organizuje i vodi fudbalski savez onog disciplinskog organa koji je izrekao kaznu ili neposredno viši fudbalski savez.“

²⁸ Disciplinski pravilnik Rukometnog saveza Srbije, od: 12.05.2024. godine.

²⁹ Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti Odbojkaškog saveza Srbije, od: 06.06.2018. godine.

³⁰ Пресуда, Прекршajни суд у Новом Пазару, ПР 2310/2022-71, пресуда од 19.05.2022. године.

³¹ Пресуда, Прекршajни суд у Обреновцу, ПР 474/2020, пресуда од 28.10.2020. године.

zgoba, kolena i laktova.³² Za očekivati je da ova lica najčešće budu odgovorna za prekršaj koji se sastoji u fizičkom napadanju učesnika na sportskoj priredbi ili učestvovanju u fizičkom obračunu na sportskoj priredbi. U tom smislu, mišljenja smo da svako lice može biti izvršilac prekršaja na sportskoj priredbi.

Izricanjem zaštitnih mera zabrane prisustovanja sportskim priredbama može imati više posledica od kojih ističemo: 1) zabranom prisustovanja sportskim priredbama od strane sudova dolazi do mešanja u sportsku delatnost; 2) moguće je da paralelno egzistiraju dve mere zabrane, jedna koju bi izricali prekršajni sudovi i druga koju bi izricali disciplinski organi; 3) neusaglašena praksa prekršajnih sudova u pogledu načina određivanja sportskih kriterijuma bez adekvatnih obrazloženja presuda mogla bi u diskriminatorni položaj dovesti pojedine sportske organizacije. Mišljenja smo da je u narednom vremenskom periodu potrebno preciznije definisati obim nadležnosti sportskih organizacija, odnos između opštih propisa i sportskih pravila, odnos između presuda sudova opšte nadležnosti i presuda disciplinskih sudova nadležnih sportskih saveza. Do tada, potrebno je da sudovi u većoj meri imaju razumevanje o specifičnostima sportske delatnosti i sve većoj težnji ove delatnosti za svojim autonomnim regulisanjem odnosa. Svakako, nasuprot težnji sportskih organizacija stoji i legitiman interes države da zaštiti sigurnost i bezbednost na sportskim priredbama. Kako bi zakonodavac mogao da odbrani argument da ovakvim propisivanjem normi nastoji da zaštiti bezbednost i sigurnost na sportskim priredbama, bez neproporcionalnog zadiranja u samoregulaciju sportskih organizacija, norme koje se u tom smislu donose moraju sprečiti bilo kakvu arbitrabilnost što podrazumeva da ih mora odlikovati preciznost naročito u pogledu uslova koji se odnose na sadržinu i izvršenje zaštitne mere.

3. SADRŽINA ZAŠTITNE MERE ZABRANE PRISUSTVOVANJA SPORTSKIM PRIREDBAMA

Zaštitna mera zabrane prisustovanja određenim sportskim priredbama izriče se tako što sud u izreci presude određuje kojim sportskim priredbama učini-lac ne sme prisustvovati, određujući pritom vremenski interval tokom kojeg traje zabrana. U tom smislu, prvo pitanje koje u ovom delu rada analiziramo jeste na koji način se u domaćoj praksi prekršajnih sudova određuje na kojim sportskim priredbama se zabranjuje prisustvo učiniocima prekršaja dok se drugo pitanje odnosi na analizu važećeg rešenja u pogledu moguće dužine trajanja ove zaštitne mere. Značaj odgovora na ovo pitanje vidimo i u malopre iznetoj tezi o potrebi preciznog definisanja sadržine zaštitne mere i načina izvršenja iste a što je potrebno i radi zaštite autonomije sporta.

Analizirajući prvo pitanje, možemo zaključiti da zakonodavac nije bliže defini-sao kriterijume na osnovu kojih će sud odrediti na kojim priredbama se zabranjuje

³² Пресуда, Прекршajни суд у Пироту, Пр. 2649/19, пресуда од 14.10.2020. године.

prisustvo. Ovakvo opredeljenje primetno je i u pogledu mere bezbednosti. Do njega dolazimo tumačenjem normi krivičnog i prekršajnog zakonodavstva u kome ne postoji nijedna odredba koja bi doprinela sudskoj praksi u određivanju kruga sportskih priredbi na koje se zabrana odnosi. U našoj analizi mere bezbednosti³³ slično kao i drugi autori koji su analizirali meru bezbednosti³⁴ prikazali smo neke od karakterističnih načina određivanja kruga sportskih priredbi na kojima se licu zabranjuje prisustvo. Navedeno je značajno kako bi se uvidelo na koji način sudovi konkretizuju ovu meru bezbednosti u sudskoj praksi. U ovom delu istraživanja, opredelili smo se prikazati neke od načina na koji su domaći prekršajni sudovi određivali krug sportskih priredbi na kojima se zabranjuje prisustvo.

Sudovi su ovom zaštitnom merom zabranjivali prisustvo priredbama u kojima kao domaća ili gostujuća ekipa učestvuje određeni sportski klub,³⁵ priredbama koje organizuje određeni sportski klub a u kojima je isti klub domaćin,³⁶ priredbama koje se organizuju u prvom kolu precizno određenog sportskog takmičenja,³⁷ priredbama koje se organizuju u košarci-bez jasnog navođenja na koje se sve utakmice mera odnosi,³⁸ priredbama koje se organizuju u fudbalu, a održavaju se u precizno određenom sportskom objektu,³⁹ sportskim priredbama na kojima alternativno učestvuje jedan ili drugi tim,⁴⁰ priredbama koje se organizuju na teritoriji Republike Srbije, a na kojima učestvuje precizno određeni inostrani sportski klub.⁴¹

Sagledavajući sudsku praksu ne možemo uvideti da sudovi u presudama ukazuju na okolnosti zbog kojih su se opredelili da na određeni način odrede krug sportskih priredbi na kojima se zabranjuje prisustvo. U kojoj će meri ona uticati na lice kome se izriče zavisi u većoj meri od kruga sportskih priredbi na kojima se zabranjuje prisustvo, nego od njene dužine trajanja. Smatramo da su sudovi u obavezi da preciziraju na koje se sportske priredbe zabrana odnosi. Pored toga, sudovi bi trebalo da u obrazloženjima presuda ukažu na razloge opredeljivanja na koje sportske priredbe se odnosi zabrana. Okolnost da su sudovi u obavezi da izreknu zaštitnu meru u nekim situacijama ne oslobađa ih obaveze da obrazlože zbog čega se zabrana odnosi na određene priredbe. Navedeno pitanje je od izuzetnog značaja za lična prava lica kome se izriče. Problem sa sadržinom ove mere jeste i to što se u trenutku izricanja ne može znati u kojoj meri će ona uticati na lice kome se izriče. Ukoliko se zabrana odnosi na sportske priredbe u kojima učestvuje jedan sportski klub, broj takvih priredbi ne mora biti unapred poznat. U zavisnosti od sezone, taj broj, može u većoj meri varirati, što ovu zaštitnu meru

³³ Ђ. Марјановић, 325-327.

³⁴ Ђ. Đokić, 253; Е. Ђоровић, И. Милић, 464-467.

³⁵ Пресуда, Прекршајни суд у Чачку, Пр. 1738/21, пресуда од 15.10.2021. године.

³⁶ Пресуда, Прекршајни суд у Крагујевцу, Пр.5310/17, пресуда од 20.03.2018. године.

³⁷ Пресуда, Прекршајни суд у Крагујевцу, Пр.6084/19, пресуда од 10.09.2019. године.

³⁸ Пресуда, Прекршајни суд у Крушевцу, Пр-213/22-7, пресуда од 03.06.2022. године.

³⁹ Пресуда, Прекршајни суд у Краљеву, Пр-148/18, пресуда од 06.03.2018. године.

⁴⁰ Пресуда, Прекршајни суд у Нишу, Пр-13645/21, пресуда од 01.03.2022. године.

⁴¹ Пресуда, Прекршајни суд у Новом Саду, Пр-12462/23, пресуда од 03.08.2023. године.

sa ovakvim načinom određivanja čini neodređenom. Navedeni problemi uočeni su i u praksi sudova opšte nadležnosti pri izricanju mere bezbednosti.⁴²

Promena načina postupanja sudova od značaja je i za autonomiju sporta. S obzirom da je za odnos između sportskih organizacija i država u kojoj deluju, od značaja da se ne donose odluke od strane državnih organa (sudova) kojima bi se bez jasnijih kriterijuma i obrazloženja koje bi obuhvatalo legitimne ciljeve (što smatramo sigurnost i bezbednost jesu) mešalo u odnose koji postoje u ovoj delatnosti. Ono što je objedinjujuće bez obzira na način na koji je zaštitna mera određena u konkretnoj presudi, jeste da se zabrana odnosi na sportske priredbe. Ipak, pojedini pojavnici oblici nasilja na sportskim priredbama koji su propisani ZONNPSP kao prekršaji mogu biti izvršeni i prilikom dolaska odnosno odlaska sa sportskih priredbi. U obrazloženju predloga ZONNPSP, ukazano je na problem, izmeštanja nasilja sa sportskih objekata, u njihovu neposrednu okolinu, na ulice i dolazne pravce prema sportskim objektima. Povećanje kvaliteta bezbednosnih mera na samim sportskim priredbama utiče da se nasilje izmešta izvan sportskih objekata.⁴³ U domaćoj sudskoj praksi takođe je primetno je da se prekršaji predviđeni ZONNPSP izvršavaju i izvan sportskih objekata. U jednoj od sudskih presuda, lice je proglašeno odgovornim zbog toga što je posedovao jedan drveni nogar od stolice, i jedno pirotehničko sredstvo, u neposrednoj blizini fudbalskog stadiona.

U smislu uočenog problema nasilničkog ponašanja izvan sportskih objekata, postavlja se pitanje, da li je dovoljno efikasno sredstvo za suzbijanje istog, zaštitna mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. U skladu sa načinom izvršenja iste, a kojoj ćemo posvetiti poseban deo ovog rada, lice tokom održavanja takve sportske priredbe ima obavezu boravka u policijskoj upravi. Međutim, kao moguće rešenje za poboljšavanje važećih normi može se smatrati ono prema kome bi prekršajni sudovi mogli zabraniti prisustvo na određenim lokacijama u određenom vremenskom periodu. Ovakav vid mogućnosti bio bi koristan i ukoliko bi se zakonodavac opredelio da propiše pravila za situacije kada lice usled različitih okolnosti ne može opravdano da boravi u policijskoj upravi u vreme kada je to dužan. Tada bi bilo opravdano licu zabraniti boravak i u onim područjima za koje se mogu smatrati rizičnim kao što su dolazni putevi do sportskog objekta. Slično rešenje sadržano je u hrvatskom zakonodavstvu, koje je u ovim situacijama ograničilo boravak lica u okviru dva kilometra u odnosu na sportski objekat.⁴⁴ U engleskom zakonodavstvu takođe postoji slično rešenje, prema kome sudovi mogu zabraniti licu boravak na određenim lokacijama pre, za vreme i nakon održavanja sportske priredbe. To su pre svega mesta okupljanja navijača kao što su gradski centri, barovi ili pabovi. U predlogu zakona kojim se predviđaju i određene izmene u pogledu mere koja ima karaktersitike zabrane prisustvovanja sportskim

⁴² Ђ. Марјановић, 325-327.

⁴³ Н. Ђурђевић (2018), „Конвенција о интегрисаном приступу безбедности, сигурности и услугама на фудбалским утакмицама и другим спортским догађајима“, *Међународна научна конференција XXI век услуга и службеној праву*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 144.

⁴⁴ Чл. 32. Закона о спречавању нереда и недолічног понашања на спортским натјецанијима, *Narodne novine*-br. 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22.

priredbama u Sloveniji (slo. *prepoved udeležbe na športnih prireditvah*) takođe se predviđa da će se mera odnositi ne samo na prisustvo sportskoj priredbi već i u određenim drugim područjima u blizini sportskog objekta. Kao još jedno rešenje koje bi zakonodavac mogao razmotriti jeste da po uzoru na važeće zakonodavstvo i neka uporedna zakonodavstva predvidi mere zabrane prisustvovanja različitim drugim skupovima (koncerti, pozorišne predstave i slično) i da sve navedeno obuhvati propisivanjem jedne jedinstvene mere bezbednosti odnosno zaštitne mere.

Drugo pitanje koje smo postavili na početku ovog rada odnosi se na analizu norme kojom se određuje dužina mogućeg trajanja zaštitne mere. Ona može trajati između jedne i osam godina. Dužina trajanja mere, jedna je od razlika u odnosu na istoimenu meru bezbednosti, koja se može izreći u trajanju od jedne do pet godina.⁴⁵ U doktrini je istaknuta kritika koja se upućuje u pogledu različitog vremenskog trajanja zaštitne mere i mere bezbednosti.⁴⁶ Naime, prekršajna dela su po svom intenzitetu takva da u manjoj meri štete zaštitnom objektu. Iz tog razloga, neopravdano je da se prekršajna mera sa istom sadržinom može izricati u dužem vremenskom periodu, nego mera bezbednosti. Primećujemo da je sudska praksa uočila ovu nelogičnost, i da sudovi retko izriču ovu meru u vremenskom trajanju dužem od dve godine. Pored toga, smatramo za potrebnim, da zakonodavac ovu nelogičnost otkloni.

Sagledavajući uporednopravna rešenja kao i iznete zaključke autora koji su pojedina rešenja inostranih država u svojim radovima prikazali, u pogledu moguće dužine trajanja mera možemo ukazati na nekoliko interesatnih rešenja. Pojedini autori su sagledavajući uporednopravna rešenja, ukazali na rešenja onih država u kojima se učinocima najtežih krivičnih dela može u vezi sa sportskim priredbama može izreći doživotna zabrana prisustvovanja sportskim priredbama. Kao primer takve države navedena je Češka Republika.⁴⁷ U pojedinim državama poput Republike Slovenije, u kojoj mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama (slo. *prepoved udeležbe na športnih prireditvah*)⁴⁸ trenutno može biti izrečena do dve godine,⁴⁹ razmatra se izmena navedene odredbe i propisivanje mogućeg trajanja mere u trajanju od deset godina. Shodno domaćem rešenju prema kojem se za dela različite vrste može izreći zabrana prisustvovanja sportskim priredbama u različitom trajanju, interesantno nam je rešenje španskog zakonodavca. Prema zakonodavstvu ove države (najznačajniji zakon koji reguliše ovu oblast: *el Reglamento de prevención de la violencia, el racismo, la xenofobia y la intolerancia en*

⁴⁵ Čl. 89b. st. 3. Krivični zakonik, *Sl. glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

⁴⁶ Б. Ристивојевић, И. Милић (2023), *Основи прекршајног права*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад, 101; И. Вуковић (2016), *Прекршајно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 124.

⁴⁷ В. Оташевић, 483.

⁴⁸ О načinu regulisanja u Sloveniji, videti više: S. Slokan (2018), „Prohibition of participation in sporting events and trip interruption - police powers in the Republic of Slovenia as means to reducing violence at sporting events“, *Bezbednost: časopis Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove*, br.3/2018, 117-137.

⁴⁹ Čl. 62, Zakon o nalogah in pooblastilih policije, *Uradni list RS*, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US.

el deporte) mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama (*Prohibición de acceso a cualquier recinto deportivo*) može trajati u različitom vremenskom trajanju u zavisnosti od toga kojoj od tri grupe kažnjivih dela pripada izvršeno delo (*de infracciones leves, de infracciones graves ili de infracciones muy graves*).⁵⁰ Ono što je drugačije u odnosu na domaće zakonodavstvo, jeste da se za najteža dela može izreći mera u najdužem trajanju. Kao što smo videli, u domaćem zakonodavstvu, zaštitna mera trenutno može biti izrečena u dužem trajanju nego što je to slučaj sa merom bezbednosti. U engleskom zakonodavstvu izrečena dužina trajanja zabrane prisustvovanja ima još jedan značaj. Nakon proteka dve trećine vremenskog perioda trajanja zabrane, lice ima pravo podneti zahtev da se zabrana ne primenjuje na preostali deo, koji sud nije u obavezu da usvoji.⁵¹

Kao moguće pravce rešavanja pitanja trajanja kako mere bezbednosti tako i zaštitne mere vidimo nekoliko mogućnosti. Zakonodavac bi morao uskladiti odredbe o trajanju mera na način da se za najteža dela, po prirodi su to krivična dela, mera može izricati u dužem trajanju nego što je to slučaj ukoliko se izvrši prekršaj. Potreba za navedenim je već po nama sasvim opravdano uočena u doktrini.⁵² Ukoliko bi zakonodavac smatrao opravdanim da bi trebalo da se ove mere izriču u dužem vremenskom intervalu, kao što je primera radi trajanje od deset ili dvadeset godina, pored takve izmene morao bi voditi računa o potrebi izmena normi koje se odnose na način određivanja kruga sportskih priredbi na kojima se prisustvo zabranjuje kao i načina izvršenja mere. Nedovoljno regulisan način izvršenja mere i nedovoljno jasniji kriterijumi na osnovu kojih se određuje na kojim sportskim priredbama se zabranjuje prisustvo sportskim priredbama, uz duže rokove trajanja zabrane prisustva sportskim priredbama, može dovesti do situacija u kojima će postojati neproporcionalno zadiranje u lična prava. Takođe, mišljenja smo da bi se moglo razmišljati o mogućnosti da se licu nakon određenog vremenskog perioda pruži pravo na obustavljanje ili prekid izvršenja zabrane prisustvovanja sportskim priredbama pri čemu bi se odluka zasnivala na oceni da li je primena mere ostvarila svrhu i da li i dalje postoji opasnost od izvršenja novih kažnjivih dela na sportskim priredbama. Ovakva norma takođe bi odgovarala prirodi zaštitnih mera s obzirom da bi do prekida ili obustave trajanja zaštitne mere dolazilo onda kada se proceni da ne postoji određeni nivo opasnosti od izvršenja novog kažnjivog dela.

4. IZVRŠENJE ZAŠTITNE MERE

Izvršenje krivičnih sankcija i pojedinih prekršajnih sankcija predviđeno je Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija.⁵³ Ovim Zakonom posebno se reguliše

⁵⁰ Navedeno prema: Ministerio Del Interior, Prevención de la Violencia en los Espectáculos Deportivos-Sanciones, <https://www.interior.gob.es/opencms/en/servicios-al-ciudadano/tramites-y-gestiones/espectaculos/prevencion-de-la-violencia-en-los-espectaculos-deportivos/sanciones/>, 22/10/2024.

⁵¹ Art. 14h, Football (Disorder) Act 2000, *UK Public General Acts*, 2000 c. 25.

⁵² N. Mrvić-Petrović, 630; B. Otašević, 483.

⁵³ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija-Sl. Glasnik RS, br. 55/2014, 35/2019.

izvršenje kazne zatvora izrečene za prekršaj, dok se za izvršenje zaštitnih mera izrečenih za prekršaj predviđa shodna primena odredbi koje se odnose na način izvršenja mera bezbednosti.⁵⁴ Ono što predstavlja problem, jeste da se ovim zakonom, ne predviđa nijedna norma koja se odnosi na izvršenje mere bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Jedina odredba koja se odnosi na način izvršenja ove mere bezbednosti sadržana je u Krivičnom zakoniku.⁵⁵ Gotovo identična odredba sadržana je i u Zakonu o prekršajima.⁵⁶ Nedovoljno odredbi koje se odnose na način izvršenja kako mere bezbednosti tako i zaštitne mere može nam ukazati ili da je zakonodavac bio mišljenja da je navedenom normom sve regulisano i da njeno izvršenje u praksi neće proizvoditi nikakve dileme ili da se nije vodilo računa o pravima lica kojima se ova mera izriče.

Sagledavajući domaću doktrinu i praksu prekršajnih sudova čini nam se da navedeni pristup u kome se nije dovoljno pažnje posvetilo propisavanju pravila koje se odnose na izvršenje mera, dovodi u pitanje pravnu sigurnost kao i ostvarivanje elementarnih ljudskih prava i sloboda. U doktrini se, čini nam se opravdano, ukazuje na nedostatak normi koje bi uredile one situacije kod kojih lice ne može da boravi u policijskoj upravi zbog profesionalnih, zdravstvenih ili drugih opravdanih razloga.⁵⁷ Nama se čini nejasnim i na koji način će lice znati kada se održavaju sportske priredbe, koliko pre održavanja istih će to lice znati, na koji način će se mera izvršavati ukoliko se vreme trajanja sportske priredbe usled određenih razloga više puta u toku nekoliko dana promeni ili do toga dođe tokom tog dana. Analizirajući domaću sudsku praksu prekršajnih sudova, kao jedan od najčešćih razloga opravdanja lica koja su zaštitnu meru prekršila, time što se nisu javila u policijsku upravu, uviđamo upravo to što nisu imala saznanja o vremenskom periodu održavanja sportske priredbe.

Sagledavajući uporednopravna rešenja u smislu prethodno navedenih problema u načinu regulisanja izvršenja dve mere kojima se zabranjuje prisustvo na sportskim priredbama, jedan od najdetaljnijih načina regulisanja tih pitanja prepoznajemo u hrvatskom zakonodavstvu. Njihovim zakonodavstvom predviđen je način na koji će se obezbediti da lice kome je izrečena mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama nakon toga zaista istima ne prisustvuje. Pre svega to je učinjeno time što je sud obavezan da presudu kojom je zabrana izrečena

⁵⁴ С. Соковић (2008), *Извршење кривичних санкција*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2008, 100.

⁵⁵ „Lice kome je izrečena mera bezbednosti dužno je da se neposredno pre početka održavanja određenih sportskih priredbi lično javi službenom licu u područnoj policijskoj upravi, odnosno policijskoj stanici na području na kojem se učinilac zatekao i da boravi u njihovim prostorijama za vreme održavanja sportske priredbe“ (Čl. 89b. st. 2. Krivični zakonik, *Sl. glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019).

⁵⁶ „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama sastoji se u obavezni učinioca prekršaja da se neposredno pre početka vremena održavanja određenih sportskih priredbi lično javi službenom licu u područnoj policijskoj upravi, odnosno policijskoj stanici na području na kojem se učinilac prekršaja zatekao i da boravi u njihovim prostorijama za vreme održavanja sportske priredbe“ (čl. 63. st. 1, Zakon o prekršajima- *Sl. glasnik RS*, 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US)

⁵⁷ Е. Поро́вић, И. Милић, 467-467;

dostavi nacionalnom sportskom savezu, koji o zabrani obaveštava: organizatora sportskog takmičenja, ugovornog distributera ovlašćenog za prodaju ulaznica, klub, udruženje navijača. Organizator sportske priredbe je u obavezi da osigura bezbednost gledalaca sportske priredbe.⁵⁸ Ukoliko bi presuda kojom se izriče zaštitna mera zabrane prisustovanja sportskim priredbama dostavljala organizatoru sportskih priredbi, bilo bi im omogućeno da svoju obavezu koja se odnosi na garantovanje bezbednosti efektivno ostvaruju. Hrvatski zakonodavac veoma detaljno propisuje i obaveze koje ima lice kome je mera izrečena odnosno tamošnja policija ukoliko lice iz opravdanih razloga ne može da boravi u policijskoj upravi u vreme kada je to obavezno da učini. Ukoliko lice ne može da boravi u policijskoj upravi zbog zdravstvenog stanja ili profesionalnih obaveza dužno je javiti se telefonom i obavestiti o adresi na kojoj se nalazi. Policija je ovlašćena proveriti da li se lice nalazi na toj adresi. Takođe, ukoliko lice nije u mogućnosti da se javi policijskoj upravi prema mestu prebivališta može se javiti onoj policijskoj upravi koja mu je najbliža.

Mišljenja smo da je nužno razmotriti propisivanje detaljnijih normi koje se odnose na način izvršenja zaštitne mere. Ono što je potrebno regulisati jeste način na koji će lice kome je mera izrečena biti obavešten o održavanju sportskih priredbi na kojima se zabranjuje prisustvo. U tom smislu mišljenja smo da o izrečenoj meri treba da bude obavešten nadležni savez koji bi trebalo da informacije o izrečenim merama dalje prosleđuje organizatoru sportske priredbe. Takođe, u narednim godinama, usled razvoja digitalnih tehnologija moglo bi se razmišljati o dostavljanju informacija o održavanju sportskih priredbi putem elektronskih komunikacija (primera radi putem mejl adrese). Prilikom budućih izmena rešenja, mišljenja smo da bi zakonodavac trebalo da predvidi više različitih načina izvršenja zaštitne mere, a koje bi po svojoj prirodi i težini na različiti način pogađale lica kome se mera izriče. U domaćem zakonodavstvu, predviđen je veći broj mogućih oblika izvršenja krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili drugom javnom skupu, deset različitih oblika prekršaja koje lice može izvršiti nasilničkom ponašanjem na sportskoj priredbi dok je u svakoj od ovih situacija predviđen samo jedan oblik izvršenja zabrane prisustovanja na sportskim priredbama, koji će na jednak način pogoditi svako od ovih lica. To zapravo znači da lice koje je izvršilo neki od prekršaja koji u manjoj meri pogađaju zaštitni objekt⁵⁹ može zbog načina izvršenja biti u većoj meri pogođeno izricanjem zabrane prisustovanja sportskim priredbama nego učinioci kalfiiktornih oblika krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi. Takođe, zakonodavac bi morao predvideti načine za izvršenje ovih mera u situacijama kada lice ne može zbog opravdanih (zdravstvenih ili profesionalnih razloga) da boravi u policijskoj upravi. Sve predložene izmene smatramo nužno potrebnim

⁵⁸ N. Đurđević (2020), „Sadržina ugovora o poseti sportskoj priredbi“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 325.

⁵⁹ U doktrini je istaknut primer prema kome bi sud bio u obavezi da izrekne zaštitnu meru licu koje prodaje alkoholna pića u definisanom području, Navedeno prema: E. Ćorović, I. Milić, 474.

kako bi zakonodavac mogao da predvidi odgovarajuće sankcije za kršenje ovih mera odnosno kako bi primena tih sankcija bila pravična i u skladu sa osnovnim načelima krivičnog i prekršajnog prava.

5. POSLEDICE KRŠENJA ZAŠTITNE MERE ZABRANE PRISUSTVOVANJA SPORTSKIM PRIREDBAMA

Efikasno izvršenje zaštitne mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama u bliskoj je vezi sa propisivanjem i doslednom primenom normi koje se odnose na pravne posledice nepostupanja po obavezama i kršenjem zabrana koje su izrečene kroz zaštitnu meru. U domaćem zakonodavstvu, posledice kršenja zaštitne mere propisane su u dva zakona. ZONNPSP predviđeno je da ukoliko lice prekrši zaštitnu meru zabrane prisustvovanja na sportskim priredbama, kazniće se za prekršaj kaznom zatvora od 30 do 60 dana.⁶⁰ Sličnu odredbu sadrži i Zakon o prekršajima, koji predviđa da ukoliko lice ne izvrši obavezu predviđenu zaštitnom merom, kazniće se zatvorom od 30 do 60 dana.⁶¹ U pravnoj doktrini, rešenje iz Zakona o prekršajima je već bilo predmet kritika. Primarna primedba koja je do sada istaknuta jeste da se na ovaj način možda normira poseban prekršaj.⁶² Uočavamo da radnja izvršenja ovog dela, ukoliko ga možemo tumačiti kao poseban prekršaj, nije određena jezički istom formulacijom u oba zakona u kojima se ova zaštitna mera propisuje. Prema ZONNPSP, radnja izvršenja prekršaja je kršenje zaštitne mere,⁶³ a prema Zakonu o prekršajima to je neizvršenje obaveze izrečene zaštitnom merom.⁶⁴ U tom smislu postavlja se pitanje, da li se pod obe norme mogu podvesti iste radnje.

Navedena dilema u pogledu mere bezbednosti nešto je drugačija. U Krivičnom zakoniku Republike Srbije, predviđeno je krivično delo kršenje zabrane utvrđene merom bezbednosti, dok je u opštem delu Krivičnog zakonika predviđena mogućnost opozivanja uslovne osude u slučaju neizvršenja dužnosti javljanja službenom licu u policijskoj upravi. Kao sporno pitanje postavlja se da li se radnja krivičnog dela kršenje zabrane utvrđene merom bezbednosti može ostvariti nejavljanjem policijskoj upravi lica kome je mera bezbednosti izrečena i koji

⁶⁰ Čl. 2. st. 4, Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama-Sl. glasnik RS, br. 67/2003, 101/2005 - dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009, 104/2013 - dr. zakon i 87/2018.

⁶¹ Čl. 63. st. 4, Zakon o prekršajima- Sl. glasnik RS, 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US

⁶² Otašević, 489; E. Поповић, И. Милић, 472.

⁶³ „Lice kome je pravosnažnom presudom izrečena zaštitna mera, a koji prekrši meru, kazniće se za prekršaj kaznom zatvora od 30 do 60 dana“ (Čl. 23. st. 4, Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama-Sl. glasnik RS, br. 67/2003, 101/2005 - dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009, 104/2013 - dr. zakon i 87/2018).

⁶⁴ „Kažnjeni kome je pravosnažnom presudom izrečena mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama, a koji ne izvrši obavezu iz stava 1. ovog člana, kazniće se zatvorom od trideset do šezdeset dana“ (čl. 63. st. 4, Zakon o prekršajima- Sl. glasnik RS, 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US).

tu obavezu ima? U doktrini je već istaknuto da radnja izvršenja krivičnog dela kršenje zabrane utvrđene merom bezbednosti se ni pri ekstenzivnom tumačenju bića ovog krivičnog dela ne može smatrati kao nepostupanje učinioca u skladu s obavezama koje su mu naložene. Ipak, u sudskoj praksi možemo primetiti i presude u kojima je istaknut drugačiji stav. U jednoj od presuda za krivično delo kršenje zabrane utvrđene merom bezbednosti, učinilac je proglašen krivim zbog toga što u vremenskom periodu odigravanja tri utakmice, na kojima mu je bilo zabranjeno prisustvo, nije pristupio u prostorije Policijske ispostave Futog, a na šta je bio obavezan u smislu izvršenja mere bezbednosti zabrane prisustvovanja sportskim priredbama.⁶⁵ U pogledu opozivanja uslovne osude u slučaju neizvršenja obaveza predviđenih merom bezbednosti sudovi nemaju veće probleme. Jasno je da se prema odredbi Krivičnog zakonika, uslovna osuda može opozvati u slučaju da se lice nije javilo policijskoj upravi kada je imalo obavezu da to učini.

Primetno je da aktuelna praksa prekršajnih sudova praksa, smatra prekršajem radnju nejavljivanja policijskoj upravi u vreme kada se održava sportska priredba na koju se zabrana odnosi.⁶⁶ Primera radi, u jednoj od presuda, lice je izvršilo prekršaj, time što nije postupio u skladu sa pravnosnažno izrečenom zaštitnom merom, i nije se pojavio u prostorijama policijske uprave neposredno pre održavanja sportske priredbe-fudbalske utakmice. Ono što ovu presudu čini interesatnom jeste da se zaštitna mera po kojoj nije postupljeno odnosila na „sportske priredbe u sportskim takmičenjima organizovanim od svih sportskih saveza osnovanih u grani sporta-fudbalu a što navedenog dana nije učinio a svoj izostanak nije ni opravdao“. Takođe, interesatno nam deluje i opravdanje lica koje je na ovaj način prekršilo zaštitnu meru a koje je „ukazalo da više ne posećuje sportske priredbe i da radi u inostranstvu“.⁶⁷ Primetno je da je krug sportskih priredbi obuhvaćen zaštitnom merom izuzetno ekstenzivno postavljen, on bi mogao podrazumevati eventualno i svakodnevni boravak u policijskoj upravi, dok je takođe nejasno kakav pravni značaj ima činjenica da lice koje je osuđeno zbog ovog dela izostanak iz policijske uprave nije opravdalo. Kao što vidimo i iz ovih delova presuda, mnoštvo pitanja koja nisu regulisana može dovesti do otežanog ispunjavanja obaveza iz zaštitne mere. Otuda, postavlja se pitanje, na koji način treba tumačiti radnju kršenja zaštitne mere.

Mišljenja smo da trenutno pitanje pravnih posledica kršenja zaštitne mere nije dovoljno dobro pravno regulisano kao i da se norme ne primenjuju na adekvatan način. Da bi od lica moglo da se očekuje da boravi u policijskoj upravi za vreme održavanja sportske priredbe, neophodno je da se razvije mehanizam po kojem će to lice znati kada se organizuju te sportske priredbe kao i različiti načini za izvršenje mere ukoliko lice ne može da boravi u policijskoj upravi usled opravdanih razloga. Ono što trenutno deluje potpuno regulisano, jesu posledice

⁶⁵ Presuda, Osnovni sud u Novom Sadu, K575/22, presuda od: 29.11.2022. godine.

⁶⁶ Presuda, Prekršajni sud u Kragujevcu, Pr. 5890/22, presuda od: 07.06.2023; Presuda, Prekršajni sud u Kragujevcu, Pr. 3998/23, od: 03.07.2023.

⁶⁷ Presuda, Prekršajni sud u Kruševcu, Pr. br. 4908/23-14, od: 15.12.2023.

za neizvršenje mere od strane lice kome je mera izrečena, dok gotovo da uopšte nije regulisan način na koji će njegov položaj biti zaštićen usled toga što nije regulisano: na koji način će obavezu ispuniti lice koje usled zdravstvenih, profesionalnih, porodičnih razloga ne može da boravi u policijskoj upravi, na koji način će lice znati kada treba da prisustvuje sportskoj priredbi. Rešenje navedenih nedoumica prevashodno je u detaljnom regulisanju izvršenja zaštitne mere, što trenutno sa jednom normom koja reguliše samo obavezu boravka u policijskoj upravi svakako nije učinjeno.

6. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Razvoj preventivnih i represivnih mera sa ciljem povećanja bezbednosti i sigurnosti posetilaca na sportskim priredbama važan je zadatak koji se postavlja pred zakonodavca. Kako bi sport ostvarivao svoju društvenu i individualnu funkciju neophodno je iz njega iskoreniti sve ono što je protivno vrednostima sporta. U proteklih pet decenija, na međunarodnom nivou sazreva svest o potrebi razvijanja efikasnijih mehanizama suzbijanja nasilja na sportskim priredbama. U skladu sa trendovima koji postoje u uporednom pravu, Republika Srbija takođe poznaje mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama koje se izriču učionicima kažnjivih dela na sportskim priredbama. To su mera bezbednosti i zaštitna mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Uporedna zakonodavstva, poznaju i preventivne mere, a kojima se zabranjuje prisustvo sportskim priredbama. Kako smo se u ovom i nekim proteklom istraživanjima bavili merama koje se izriču učionicima kažnjivih dela, obavezali smo se da u nekom od narednih, naš predmet analize budu preventivne mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama u čemu će osnovni metod istraživanja biti uporednopравни.

U prvom delu ovog istraživanja analizirali smo pitanje obaveznosti izricanja zaštitne mere za pojedine prekršaje kao i mogućnost da se ova mera izriče svim licima. U pogledu prvog pitanja, zaključujemo da važeće rešenje o obligatornom izricanju zaštitne mere za pojedine prekršaje nije dobro, da nije usklađeno sa ciljem primene zaštitnih mera, da u skladu sa načinom na koji se izvršava može dovesti do neprihvatljivih rešenja prema kojima bi učionici dela koja u manjoj meri ugrožavaju sigurnost i bezbednost na sportskim priredbama u velikoj meri bili pogođeni izrečenom merom. U tom smislu, nakon sagledavanja pojedinih primera iz uporednog zakonodavstva predložili smo nekoliko mogućih načina izmene važećih normi koje se odnose na prvoanalizirano pitanje. Mišljenja smo da zakonodavac može: 1) predvideti fakultativno izricanje zaštitne mere za svako delo; 2) za najteže oblike nasilničkog ponašanja predvideti obavezno, dok za lakše oblike fakultativno izricanje zaštitne mere; 3) obavezno izricanje zaštitne mere predvideti samo u slučaju da lice dva puta u definisanom vremenskom intervalu izvrši delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi. Mišljenja smo da je prvo rešenje koje smo predložili najprimerljivije i najviše odgovara

cilju koji se želeo postići pri uvođenju ove mere u domaće zakonodavstvo odnosno opštem cilju zaštitnih mera kao vrste prekršajnih sankcija. U ovom delu rada, ukazali smo da bi se ova mera mogla izricati i sportistima s obzirom da i oni mogu biti izvršioc i nekog od oblika dela za koje je predviđeno obavezno izricanje zaštitne mere.

U drugom delu rada bavili smo se pitanjem sadržine zaštitne mere, prevažno načinom na koji sudovi određuju krug sportskih priredbi na kojima se zabranjuje prisustvo, odnosno analizom norme kojom se predviđa moguće trajanje zaštitne mere. Zaključujemo da sudovi treba da isprave negativnu praksu po kojoj na nedovoljno jasan način obrazlažu zbog čega se opredeljuju da na određeni način definišu krug sportskih priredbi na kojima se prisustvo zabranjuje. Identičan problem uočen je i u slučaju istoimene mere bezbednosti. Predložili smo da zakonodavac u narednom periodu razmotri potrebu propisivanja mera kojima se zabrana neće odnositi samo na sportske priredbe već i na definisana područja koja mogu biti visokorizična za izbijanje sukoba navijača. U pogledu moguće dužine trajanja mera, ukazali smo na neprihvatljivost rešenja prema kojem se za zaštitnu meru može izreći zabrana u dužem trajanju nego što je to slučaj sa istoimenom merom bezbednosti. Takođe, predložili smo načine na koji se može važeće rešenje promeniti. Pored toga, ukazali smo na prednost engleskog rešenja prema kome se nakon definisanog vremenskog perioda može podneti zahtev za prekid ili obustavu primene zaštitne mere.

U trećem delu rada, kritički smo se osvrnuli na činjenicu da zakonodavac nije predvideo detaljnije norme koje se odnose na izvršenje zaštitne mere. Ono što je smatramo potrebno u narednom periodu učiniti jeste definisanje načina na koji će lice kome se mera izriče znati kada se sportska priredba održava, regulisanje načina izvršenja mere kada lice usled objektivnih okolnosti ne može da prisustvuje sportskim priredbama. Kako bi se navedeno ostvarilo potrebno je u proces izvršenja zaštitne mere uključiti širi krug subjekata, što je smatramo hrvatski zakonodavac na ispravan način uočio. Tek nakon detaljnijeg definisanja načina izvršenja ove zaštitne mere, može biti adekvatno govoriti o posledicama kršenja zaštitne mere. Ipak, zakonodavac nije propustio priliku da definiše posledice za kršenje zaštitne mere. U tom smislu, čini nam se nekada neopravdano lica mogu biti kažnjena za prekršaj.

U kolikoj meri mere zabrane prisustvovanja sportskim priredbama zaista doprinose suzbijanju nasilja na sportskim priredbama ne možemo znati sa sigurnošću. Ono što primećujemo jeste da važeći način regulisanja mere sadrži brojne manjkavosti, koje smo u ovom radu uočili uz davanje predloga za njihovo otklanjanje u budućnosti. Ono što je sigurno jeste da je dalji razvoj za suzbijanje nasilja na sportskim priredbama nužan radi povećanja sigurnosti i bezbednosti učesnika i posetilaca sportskih priredbi kao i da je isto potrebno radi ostvarivanja funkcija koje sport ostvaruje u zajednici.

Dorđe Marjanović, LL.M

Junior Research Assistant at Institute of Comparative Law

Phd Student at University of Kragujevac – Faculty of Law, Serbia

DOMESTIC AND COMPARATIVE LEGAL CHALLENGES OF NORMATION AND APPLICATION OF SAFEGUARD MEASURES BAN ON ATTENDING TO SPORTS EVENTS

Summary

With the Law on Misdemeanors and the Law on Prevention of Violence and Misbehavior at Sports Events, the law-maker prescribed a safeguard measure of banning attendance at sports events. The subject of this research is this protective measure, which is analyzed through the presentation of solutions contained in positive legislation, compared with the conditions for the imposition and execution of the security measure of the same name, as well as by looking at the way this misdemeanor measure is applied in domestic judicial practice. In the first part of the paper, the author takes a critical look at the decision of the legislator, according to which this misdemeanor measure is imposed on all perpetrators of any form of violent behavior at a sports event, which is prescribed as a misdemeanor. In the second part of the paper, the author deals with the content of the protective measure, primarily with the way in which the misdemeanor courts in current practice determine at which sports events attendance is prohibited, that is, with an analysis of the possible time interval during which the ban can be determined. In the third part of the work, the author analyzes the method of execution of the protective measure, the causes of the violation as well as the consequences for the person who violated the protective measure. To the extent necessary for the definition of proposals for further improvement of the applicable domestic legal norms, all parts of the work present comparative legal solutions, most of which come from the English, Croatian, Slovenian, Portuguese and Spanish legislators. The author concludes that with the valid solutions regarding the protective measure of the ban on attending sports events, many issues regarding the imposition and execution of the same have remained unregulated, which may call into question the legal position of the person to whom this measure is imposed, as well as the achievement of the goal that was wanted to be achieved when the ban was introduced attending sports events.

Keywords: violence; sports events; safeguard measures; prohibition of attendance; misdemeanors; sanctions.

LITERATURA

- Đokić Ivan (2022), „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama kao krivična i kao prekršajna sankcija“, *Kaznena reakcija u Srbiji, XII deo*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 244-259
- Đorđević Đorđe (2011), „Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama“ *Zbornik radova: Kaznena reakcija u Srbiji, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu*, Beograd, 158-167.
- Đurđević Nenad (2020), „Sadržina ugovora o poseti sportskoj priredbi“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 321-336.
- Hopkins Matt, Hamilton-Smith Niall (2014), „Football banning orders: the highly effective cornerstone of a preventive strategy?“, *Football hooliganism, fan behaviour and crime: contemporary issues*, Palgrave Macmillan, London, 222-247.
- James Mark, Pearson Geoff (2016), „Football banning orders: analysing their use in the court“, *The journal of criminal law*, Vol. 70, No. 6, 509-530.
- Luigi Foffani (2004), „Deporte y vilencia Los fenómenos de violencia ligados a las manifestaciones deportivas y las respuestas del ordenamiento jurídico: el caso italiano“, *Egzukilore*, br.18, 17-34.
- Margetić M, Borovec K (2015), „Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima—preventivne i represivne mjere sudova i policije.“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 1/2015, 589-635.
- Nimac Krešimir (2022), „Primjena članka 34. a Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima u sudskoj i policijskoj praksi“, *Policija i sigurnost*, br. 3/2022, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, 348-362.
- Otašević Božidar (2020), „Zaštitna mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama u prekršajnom zakonodavstvu Srbije“, *Zbornik radova 33. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović Tom I*, Kopaonička škola prirodnog prava, Beograd, 481-495.
- Otašević Božidar, Janković Bojan (2023). *Uloga Saveta Evrope u suzbijanju nasilja na sportskim priredbama*“, *Zbornik radova 36. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava-Slobodan Perović Tom I*, Kopaonička škola prirodnog prava, Beograd, 387-402.
- Republički zavod za statistiku (2024), *Punoletni učinioци krivičnih dela-saopštenje*, Beograd, 2024.
- Slokan Simon (2018), „Prohibition of participation in sporting events and trip interruption - police powers in the Republic of Slovenia as means to reducing violence at sporting events“, *Bezbednost: časopis Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove*, Republički sekretarijat za unutrašnje poslove, Beograd, br.3/2018, 117-137.

- Вуковић Игор (2021), *Прекршајно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд.
- Вуковић Зоран (2019), „Друштвена вредност спорта“, *XXI век- век услуга и услужној права*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 165-172.
- Ђурђевић Ненад (2018), „Конвенција о интегрисаном приступу безбедности, сигурности и услугама на фудбалским утакмицама и другим спортским догађајима“, *Међународна научна конференција XXI век услуга и услужној права*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 143-164.
- Марјановић Ђорђе (2024). „Мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама“, *Међународна научна конференција Изазови и ошворена питања услужној права - Том 1*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Институт за правне и друштвене науке, Крагујевац, 315-335.
- Ристивојевић Бранислав, Милић Иван. (2023). *Основи прекршајној права*. Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад.
- Соковић Снежана (2008), *Извршење кривичних санкција*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац.
- Stanić Miloš, Đorđević Miroslav (2023), „Pravila UEFA o bezbednosti na fudbalskim utakmicama“, *Zbornik radova, Druga memorijalna naučno-stručna konferencija „Predrag Marić“*, Fakultet Bezbednosti, Beograd, 474.
- Ђоровић Емир, Милић Иван (2016), „Забрана присуствовања спортским приредбама у казненом праву Србије-критички осврт“, *Зборник радова Европске унијетрације: правда, слобода и безбедности*, Криминалистичко полицијска академија;Фондација „Ханс Зајдел“, Београд, 461-476.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

796.332:34.05(082)

SRPSKI fudbal : uporednopravni izazovi i perspektive. 4 = Serbian football : comparative law challenges and perspectives. 4 / urednik, editor Miloš Stanić. - Beograd : Institut za uporedno pravo = Belgrade : Institute of Comparative Law, 2024 (Beograd : Birograf komp). - 182 str. ; 24 cm

Tiraž 150. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Summaries.

ISBN 978-86-82582-27-4

1. Станић, Милош, 1983- [уредник]
а) Фудбал -- Упоредноправни аспект -- Зборници

COBISS.SR-ID 158750473